

Oslo 03.07. 2018

Til: Rovviltnemnd 4 og 5 (fmhepost@fylkesmannen.no, fmoapostmottak@fylkesmannen.no)Kopi: post@miljodir.no; Postmottak@kld.dep.no

Klage på lisenskvoter for ulv, region 4 og 5 for 2018-2019

Naturvernforbundet viser til innstilling fra sekretariatet og vedtak i rovviltnemnd 4 og 5 av 19. juni 2018 angående kvoter for lisensjakt på ulv for sesongen 2018-2019.

Naturvernforbundet klager herved på vedtaket om å skyte 12 ulver utenfor ulvesona i Hedmark, Oslo og Akershus vinteren 2018-2019 samt 17 dyr i de tre familiegruppene i Hobøl, Mangen og Slettås inne i ulvesona.

Nemndenes vedtatte kvote på til sammen 29 ulver utgjør nesten 75 % av alle kjente helnorske ulver per siste overvåkingsrapport (www.rovdata.no 01.06. 2018). Der er det dokumentert 70-71 helnorsk ulver vinteren 2017-2018, inkluderer de 30 drepte dyrene fra sist vinters jakt, dvs 40-41 levende ulver i Norge før årets yngling.

En så alvorlig og massiv nedskyting av den norske ulvebestanden er etter vårt syn ulovlig og klart i strid med både Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og våre internasjonale forpliktelser knytte til konvensjonen om biologisk mangfold (CBD).

Nemndenes vedtak vil være en helt uakseptabel forvaltning av en fredet og kritisk truet art og kan ikke bli stående. Derfor påklager Naturvernforbundet vedtaket og ber om følgende:

1. Vedtak om felling av tre flokker og inntil 17 ulver i Slettås, Hobøl og Mangen oppheves. Det er ikke faglig eller lovmessig grunnlag for felling av disse tre stabile flokkene. Vedtaket er også i strid med Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven.
2. Fellingskvote på 12 ulver på utsiden av ulvesonen må reduseres betydelig.

Bakgrunn:

Vi synes Fylkesmannens saksutredning i saken er tilfredsstillende, men er uenige i konklusjonen om å innstille på en kvote på 12 ulver utenfor sonen. Naturvernforbundet påklager derfor kvoten utenfor sonen og mener den må reduseres betydelig.

Naturvernforbundet mener videre saksbehandling er uakseptable når det kommer et voldsomt tilleggforslag om å skyte ut tre flokker inne i ulvesonen, bare en (-1-) virkedag før en så dramatisk beslutning skal tas. Dette gir utenforstående organisasjoner ingen muligheter til å komme med faglig gode innspill til møtet, noe som er i strid med rovviltforskriften der det bl.a. sies at nemndene skal søke dialog med berørte parter. Dette er en saksbehandling som vi ikke aksepterer og som vi påklager som feil og udemokratisk. Vi ber om at ansvarlige miljømyndigheter endrer muligheten til å komme med så radikale og etter vårt syn ulovlig forslag til vedtak som det nemndsmedlem Aasgaard her har frontet på vegne av nemnd 5. I en så konfliktfylt sak burde denne typen saksbehandling aldri forekomme, bare forslaget er konfliktdrivende i seg selv. Det vil også være uansvarlig å vedta så radikale endringsforslag på så kort varsel. Endringsforslaget er svært omfattende ifht sekretariatets innstilling og vurderinger knyttet til denne. Det anser Naturvernforbundet som en særdeles stor saksbehandlingsfeil. Konsekvensene av et vedtatt endringsforslag er så omfattende og så lite i samsvar med sekretariatets vurdering at vedtaket må anses for ulovlig, fordi:

- Det foreligger ingen nye kunnskapsvurderinger knyttet til det nye forslaget, som altså ble vedtatt.
- Det foreligger ingen nye relevante opplysninger i saken som tilsier at et så radikalt forslag skulle kunne behandles
- Det foreligger ingen vurderinger opp mot konvensjoner og naturmangfoldlov (NML)
- Det foreligger ingen vurderinger om bestandsmålet vil kunne realiseres neste år, slik rovviltforskriften og NML forutsetter.
- Vedtaket er dermed ikke i tråd med en kunnskapsbasert og alminnelig akseptert forvaltning

Selv om det jf Rovdata har vært en liten økning i den norske delen av bestanden er registrerte familiegrupper i Sverige redusert med 30 prosent, fra 43,5 familiegrupper i 2014 til 30,5 familiegrupper i 2017.

Den norske delbestanden økt fra 5,5 til 10,5 familiegrupper (8 helnorske og 2,5 grenseflokker) i samme periode, men på vedtakstidspunktet er det vel kjent at de to største norske flokkene allerede var skutt vinteren 2018.

Men i saken vurderes ikke følgende helt vesentlige biologiske forhold:

1. De to største flokkene er allerede skutt etter at registreringene er gjort i vinter. Dette omfatter totalt 19 ulver i Osdalsflokken og Julussaflokken.
2. Totalt er 31 ulver registrert drept siden lisensjakta startet sist sesong (01.10. 2017 tom dd), 29 i Hedmark, en i Oppland og en i Østfold. Denne omfattende reduksjonen i den norske ulvebestanden må vektlegges særdeles tungt, men blir i stor grad ignorert.

3. Samtidig er antall revirmarkerende par blitt færre i Norge, noe som reduserer framtidig potensiale for reproduksjon.
4. Svenskene åpna ikke for jakt pga sterkt nedadgående bestand.
5. Det er også dokumentert at en rekke alfadyr i de helnorske flokkene er borte, noe som også vil kunne redusere muligheten til å nå bestandsmålet inneværende år. (<https://www.nrk.no/ho/13-ulver-sporlost-forsvunnet-1.14023260>).
6. Innavlsgraden er stadig økende pga. at alle frie ulver skytes i Norge og nødvendig påfyll av nye alfadyr må skje fra eksisterende valpekull, slik som i Østmarkareviret. Årets ynglekull er resultat av at sønnen parra seg med sin innavlede mor (datter av en far-datter-parring), noe som reduserer overlevelsen betydelig for valpene.

Alle disse forholdene reduserer mulighetene for å få vellykkede ynglinger sommeren 2018, og vedtak skal gjøres slik at vedtatt mål nåes.

Ingen av disse forholdene er diskutert eller faglig vurdert opp mot lovverk i nemndenes vedtak. Det anser Naturvernforbundet som en svært alvorlig saksbehandlingsfeil.

I vurderingene legges det imidlertid vekt på forhold som er helt irrelevante som argument for kvote innenfor ulvesona. Det vises bla.a til sau tatt utenfor sona (Rendalen 2016 og Hurdal 2017) for å godgjøre skyting av stabile flokker inne i ulvesona.

Etter Naturvernforbundet syn framlegges det ingen nye faglige argumenter i saken som underbygger forslag som ligger til grunn for vedtak om jaktkvote på tre stabile ulvefamilier innenfor ulvesona.

Det vises heller ikke til hvordan bestandsmålet for ulv på en faglig forsvarlig måte skal kunne ivaretas hvis endringsforslag skulle få flertall.

Dermed setter nemndene det todelte målet til side til fordel for kun beite- og utmarksargumenter i sitt vedtak om jaktkvote innenfor sona. Dette er i strid med Stortingets todelte mål og rovviltnemndenes mandat og forvaltningsansvar.

Ang. Skadepotensial

Etter Stortingets behandling og Bernkonvensjonens forpliktelser må det foreligge et skadepotensiale av et visst omfang samt at andre tiltak er utprøvd. Ut fra skadeomfang gjort av ulv har skadepotensialet ikke økt. Skadepotensialet er begrenset, er knyttet til enkelthendelser og som hovedregel kan skadepotensiale knyttet til unge ulvers utvandring fra norske revir ikke tillegges vekt, fordi de aller fleste går til Sverige. Samtidig finnes det en rekke andre tiltak som kan iverksettes for å motvirke og begrense skadepotensialet, slik lovverket og Bernkonvensjonen krever hvis det oppstår skader. Vurderinger i vedtaket knyttet til skadepotensiale tilfører ingen nye momenter i saken utover det sekretariatet legger til grunn.

Distriktpolitiske hensyn av nasjonal betydning, og bruken av §18c

Tilleggsforslaget som vedtas er ikke begrunnet i nye momenter eller vurderinger knytte til elgjakt, næringsvirksomhet og bosetting utenover det sekretariatet legger til grunn. Det drøftes heller ikke hvordan andre tiltak kan fungere for å motvirke eventuelle skader utenfor sonen eller påvirkning innenfor sonen jf § 18c.

Vi mener begrunnelsen for å skyte tre ulvefamilier langt fra er rettferdiggjort av hensyn til nasjonal bosetting og næringsvirksomhet i distriktene. Vedtaket er ugyldig siden det det ikke framføres nye momenter som har relevans ifht § 18c.

Bernkonvensjonen

For Naturvernforbundet er det vanskelig å forstå at rovviltnemdas medlemmer heller ikke denne gangen legger vekt på Norges forpliktelser etter Bernkonvensjonen. Nemdene har et stort ansvar i rovviltforvaltningen, og vi forventer at både nemdas medlemmer, og sekretariatet vet at de skal forvalte rovdyra i tråd med bl.a. to Stortingsforlik (2004 og 2011), som begge legger Bernkonvensjonen til grunn. Bernkonvensjonen er også nevnt i de fleste klager og innspill som Naturvernforbundet har sendt gjennom flere år. Nemndene foretar heller ikke i år en reell vurdering av vedtaket opp mot Bernkonvensjonen, noe vi mener gjør vedtaket ugyldig.

Det er også brudd med Stortingsforlikene, som begge legger Bernkonvensjonen til grunn, noe som da også må være en forutsetning for at vedtak som gjøres er i tråd med Bernkonvensjonen.

Dette viser igjen en alvorlig svakhet i rovdyrforvaltningen og det viser KLD har et betydelig ansvar for å lære opp nemndene og oppdatere instruksene på hvordan nemndene skal forholde seg til lover, kunnskap og internasjonale forpliktelser.

I JD sin vurdering i 2016 slås det fast at Norge ikke har anledning til å regulere ned bestanden av kritisk truede dyrearter på denne måten som nemndene forsøker seg på. Det er bare når de helt konkrete vilkårene i Bernkonvensjonen og Naturmangfoldloven er innfridd at det er grunnlag for å skyte et begrenset antall ulv dersom kravene til skadepotensiale er oppfylt og det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger. Bestandsmålet skal ikke brukes som en øvre grense.

I Meld. St. 21 (2015-2016) "Ulv i norsk natur" i kap. 11 sies det følgende: "Dersom skadepotensialet på husdyr i det konkrete tilfellet er svært begrenset, eller det foreligger annen tilfredsstillende løsning enn felling, vil det kunne oppstå situasjoner der ulvebestanden er større enn bestandsmålet samtidig som det ikke vil være adgang til å tillate felling. Dette er særlig aktuelt for ulv i revir, siden revirhevdende ulv har en forutsigbar områdebruk."

Det samme argumentet har statsråd Helgesen brukt etter Stortingets justering av naturmangfoldloven våren 2017. Det er også situasjonen i dag innenfor ulvesonen.

Dårlig saksutredning og innstilling i strid med gjeldende regelverk

Igjen opplever Naturvernforbundet et vedtak som ikke er lojal mot den todelte målsettingen i norsk rovdyrpolitikk som Stortinget har bestemt. Det oppfattes som konfliktdrivende når forslag til vedtak og begrunnelse er så tendensiøse og tilpasset næringsinteresser på bekostning av rovdyr. Vi ber departementet se nøye på nemndenes og nemndsmedlemmers rolle og opptreden generelt. Særlig gjelder det i denne saken med forslag til vedtaksendringer på uforsvarlig kort varsel uten faglige begrunnelser eller vurderinger i tråd med lover og forskrifter. Vi ber vi om at det snarlig strammes inn på rutiner og mandat slik at nemndene faktisk blir i stand til bidra til konfliktdemping og reell forvaltning i tråd med kunnskapsgrunnlaget og det todelte målet i rovdyrforvaltningen.

Det mangler en faglig begrunnelse og vurdering for ulvens overlevelse i norsk natur, jf krav i naturmangfoldlovens §5. Dette drøftes ikke i selve vedtaket, og må anses som brudd på naturmangfoldlovens Kap II, §§4-12. Det hevdes, som vanlig, at «uttaket ikke vil true artens overlevelse» uten at dette diskuteres ut fra faglige og kunnskapsbaserte premisser ifht endringsforslaget som vedtas.

Heller ikke den trusselen som vi vet at ulovlig jakt utgjør er vurdert eller diskutert i vedtaket, noe som er en betydelig mangel, siden det foreligger en del kunnskap om ulovlig ulvejakt og dens negative påvirkning på bestanden. Særlig er den sterke bestandsnedgangen i Sverige helt utelatt i diskusjonen knyttet til vedtaket. Dette i motsetning til tidligere år da bestandsøkning i Sverige har vært et hovedargument for økte jaktkvoter i Norge. Dette viser at nemndene ikke forvalter ut fra gitte faglige premisser, men ut fra hvilke argumenter som passer deres syn om å skyte mest mulig ulv.

Igjen må vi konkludere med at nemndenes vedtak og manglende faglige vurderinger igjen blir de mest konfliktdrivende partene i en allerede svært betent ulveforvaltning.

Konfliktdempende og forebyggende tiltak må prioriteres

Naturvernforbundet er forundret over at nemndene tilsynelatende mener at å skyte mest mulig ulv er konfliktdempende og den eneste løsningen på utfordringene. På tross av at vinterens ulvejakt er den største avskytingen av ulv i Norge på 100 år, så får vi likevel store ulveskader i Rendalen og Tolga i juni 2018. Det viser at massenedskyting av ulv og særlig stabile ulvefamilier ikke er ensbetydende med reduserte skader på sau og tamrein påfølgende beitesesong. Å skyte ut stabile ulveflokker er derfor feilslått ulveforvaltning på flere måter samtidig som det også er konfliktdrivende. Vi minner også om at forskerne har påpekt at skyting av stabile flokker kan virke mot sin hensikt fordi ulvevervir kan virke som «stengsel» mot streifdyr. Skytes disse flokkene kan det åpne for flere streifulver og mer skade på utsiden av ulvesonen.

Samtidig må vi påpeke at vi flere ganger har etterlyst en ambisiøs og offensiv tiltakspakke fra nemdene. Her gir Naturvernforbundet fire foreløpige innspill på tiltak som

nemndsmedlemmene må prioritere framfor å kappes om å sette høyest mulig, urealistiske og konflikt drivende kvoter:

1. Frykt føles reelt for enkelte og skapes av andre. Noen mennesker i ulvesonen kan føle frykt, noe som må tas på alvor. Vi mener nemndene må prioritere tiltak med å spre kunnskap om ulv og hvordan leve med ulv og bidra til at folk flest føler like stor trygghet og mestringsfølelse for ulv, som det de fleste føler for elg, hoggorm eller biler. Flere fagmiljøer, både i NINA og ved våre rovdyr senter er svært gode på kunnskap og faglig formidling om ulv, biologi og utfordringer, noe som bl.a. ble brukt i Enebakk i 2015.

2. I ulvesona er det brukt ressurser på forebyggende tiltak som virker svært godt. Det er så godt som ingen tap av de mer enn 26.000 sauene som lever i ulvesona, noe som betyr at forebygging virker! Samtidig må rovvilt nemndene i langt større grad prioritere hjelp til omstilling der det kan være et alternativ. Storfe/ammekyr er et godt alternativ. Noen raser er bedre enn andre, og storfe med horn klarer seg bedre mot ulv enn de uten. Storfe kan også bli drept av ulv, men da er det sjelden mer enn ett individ, ikke en hel flokk. Vi minner om at det i dag er et stort overskudd av sauekjøtt, mens det er underskudd på storfekjøtt. Derfor er det riktig å tilstrebe omstilling fra sau til storfe i ulvesonen og i randområdene til denne, som er mest utsatt for streifulv. Det er også et godt alternativ å bruke omstillingsmidler til planteproduksjon eller gris.

3. Ulven angriper løshunder, men her er utfordringen i hovedsak er begrenset til jakthunder som går løse, særlig knyttet til hare- og elgjakt. Det er effektiv jakt å bruke hund i bånd som sporer elg, og det må etableres prosesser for å løse utfordringene med aktiv tilpasning til dette siden det alltid vil være en del ulv i skogene i regionen. Det finnes også andre metoder for å redusere risiko for at ulv tar hund, f.eks bruk av «ulvesikre kevlarvester». Samtidig må det påpekes at det er et fåtall hunder som tas av ulv, så dette er i realiteten ikke et stort problem, men nemndene kan med fordel synliggjøre utfordringen og for å bidra til å dempe konfliktene.

4. Det er et nasjonalt ansvar å ta vare på truede dyrearter. Det er Stortinget som har bestemt at Norge skal ha levedyktige bestander av rovdyr som ett av mange nasjonale miljømål. Både naturmangfoldloven, vår ratifisering av Bernkonvensjonen og forpliktelser knyttet til konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) setter klare mål på at ulv og alle andre arter skal ha levedyktige bestander i landet vårt. Flere har foreslått at kommuner som har en ulvefamilie etablert i sitt område skal få en form for økonomisk kompensasjon. Naturvernforbundet mener dette bør utredes.

I den forbindelse kan vi minne om at det aller første seminaret som omhandlet løsningsforslag og hvordan leve med ulv ble avholdt i Naturvernforbundet regi på Hamar i mai 2018. Ingen andre aktører hadde hatt et slikt fokus tidligere, et ansvar nemndene og miljømyndighetene har ignorert siden Stortingsforliket i 2004!

Vårt fokus var at ulven er og skal være en del av vår natur. Samtidig er ofte debatten svart-hvit og lite løsningsorientert. Vi mener debatten må løftes i en mer løsningsorientert, konstruktiv og konfliktdempende retning.

Forskning, beitenæring, rovdyrforvaltning, naturvernsiden og jegerinteressene belyste flere sider, bla.a ulike løsningsforslag knyttet til:

1. Hvordan redusere frykt for ulven hos befolkning og enkeltpersoner.
2. Hvordan utnytte beiteressursene i områder med ulv.
3. Hvordan redusere utfordringer som ulven skaper for jegere og grunneiere.

Naturvernforbundet mener disse utfordringene nå må bli hovedutfordringen i ulve- og rovdyrforvaltningen. Nemndene må legge bak seg konkurransen om å sette høyest mulig kvoter og tilsynelatende målsettinger om at dess flere rovdyr vi skyter dess bedre er det.

Konklusjon:

Nemndenes vedtak av 19.06. 2018 er i strid med naturmangfoldlovens §§ 4-12, og da særlig langsiktig levedyktighet, kunnskapsgrunnet, føre var og samlet belastning.

Vedtaket er også i strid med nemndas mandat nedfelt i rovviltforskriften og det er i strid med Stortingets todelte målsetting som inkluderer at rovdyra skal forvaltes på en økologisk og bærekraftig måte.

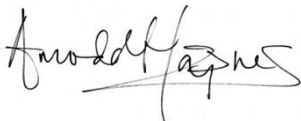
Naturvernforbundet mener også vedtaket er i strid med god forvaltningsskikk siden det radikale endringsforslaget legges frem nærmest over bordet og uten at det forankres faglig jf overfornevnte lover og mandater.

I tillegg er vedtaket i strid med Norges forpliktelser ifht Bernkonvensjonen og konvensjonen om biologisk mangfold (CBD).

For øvrig viser Naturvernforbundet til de to foregående års klager og de juridiske og faglige anførselene som vi framførte der.

Mvh

Norges Naturvernforbund

Arnodd Håpnes
Fagleder naturmangfold

Maren Esmark
generalsekretær